

Styrmodell för Vimmerby kommun

Antaget av kommunfullmäktige 2012-12-17, § 231

Inledning

Detta styrdokument reglerar verksamhets- och ekonomistyrningen i Vimmerby kommun. Med styrning avses samtliga åtgärder som vidtas för att påverka agerandet i en viss önskvärd riktning.

Styrningen utgår från kommunens långsiktiga inriktning/vision samt vid varje tidpunkt gällande lagstiftning, föreskrifter och nationella mål för den kommunala verksamheten. Med stöd av de kommunövergripande målen i den strategiska planen och de ekonomiska ramarna som fastställs i budgeten styrs Vimmerby kommun. Detta dokument är en beskrivning av styrmodellens viktigaste beståndsdelar och avser att säkra en sammanhängande modell för styrning, ledning och uppföljning för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Utöver den formella styrningen finns i kommunen en ambition att främja kreativitet och nytänkande, nämndsövergripande samarbetsprojekt och nätverksbyggande såväl inom den egna kommunen som tillsammans med andra organisationer.

Förutsättningar för en god ekonomisk hushållning

Enligt 8 kap 1 § kommunallagen (KL) ska kommunerna ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart att räkenskaperna går ihop, utan innefattar även ett krav på att pengarna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. För att uppnå detta krävs en ändamålsenlig styrning, t.ex. genom att sätta upp mål, upprätta planer och program samt kontinuerligt följa upp utvecklingen för såväl verksamhet som ekonomi. Som underlag för denna styrning bör nämnderna göra kostnads- och kvalitetsjämförelser med andra organisationer. Nämnderna skall också genomföra intern kontroll för att säkerställa styrsystemet.

Till en god ekonomisk hushållning hör också att ha en beredskap att möta framtida utmaningar genom att i god tid inför förväntade förändringar vidta nödvändiga åtgärder och insatser i stället för insatser i efterskott.

Styrprinciper

Vid styrning av offentlig verksamhet finns krav på att det är medborgarnas värderingar genom de folkvalda - som ska genomsyra den vård, utbildning, service m.m. som kommunen tillhandahåller. Det är också angeläget att de som får del av vård, utbildning, service m.m. (brukarna) har ett stort inflytande på utformningen. Nämnderna skall enligt 6 kap 8 § KL verka för att samråd sker med dem som utnyttja deras tjänster, vilket innebär en skyldighet för nämnderna att utveckla brukarsamråd.

Styrning av kommunen är därför en fråga om hur politiska intentioner och värderingar förmedlas genom organisationen och gestaltas i ett utbud av vård, utbildning och service som erbjuds kommuninvånarna. Styrningen kanaliseras genom nämnderna. Deras verksamhetsstyrning handlar om att tydliggöra vilken verksamhet som ska bedrivas, internt eller externt, vilken omfattning den ska ha, vilka kvalitetskrav som ska ställas och hur mycket den får kosta. I dokumentet "Riktlinjer för styrdokument i Vimmerby kommun" redovisas vilka olika styrdokument som används liksom definitioner för olika begrepp.

Översiktlig styrmodell

Nedan följer en översiktlig, schematisk styrmodell för kommunen. Följande delar ingår i modellen.

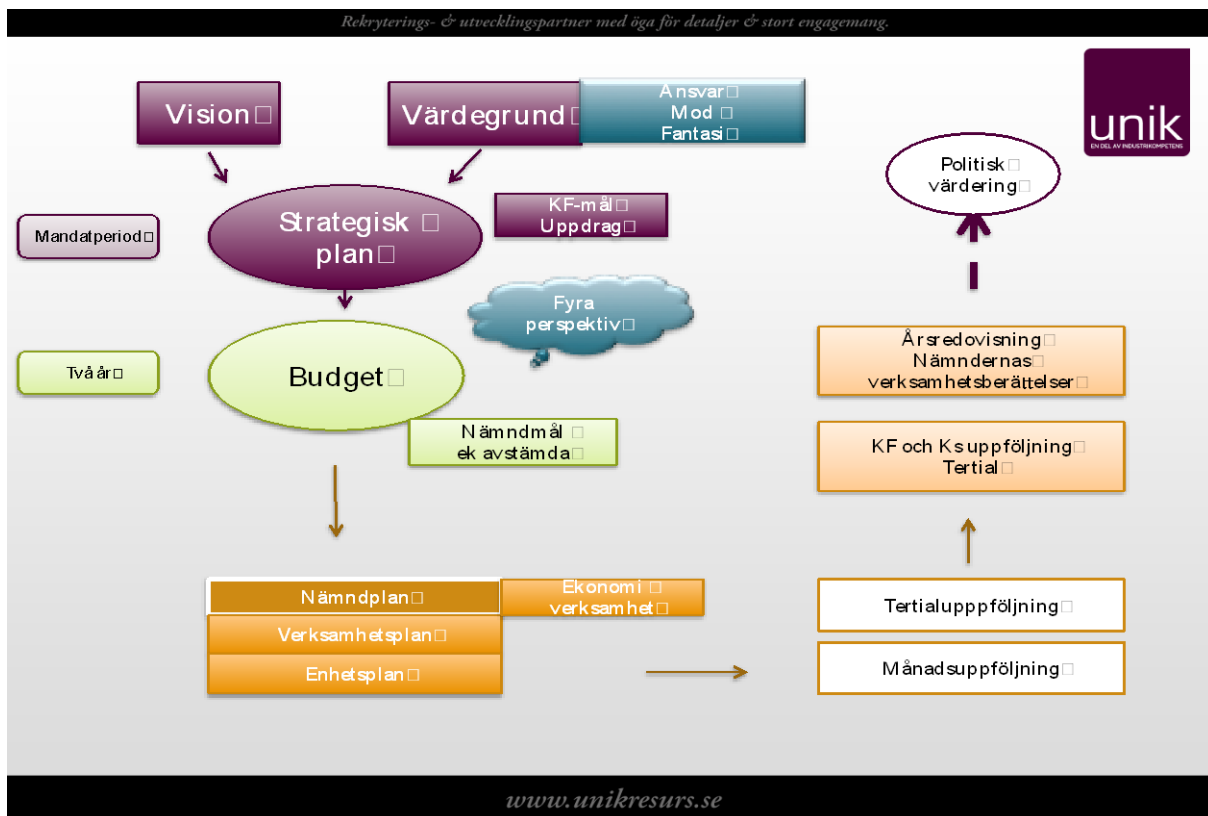
I **Visionen** anges de långsiktiga målen (10-20 år) för kommunen.

Värdegrunden beskriver vilket förhållningssätt som alla skall bära med sig och leva efter när vi företräder Vimmerby kommun och dess verksamheter.

Strategisk plan är majoritetens program och övergripande inriktning hur Vimmerby som kommun och dess service skall utvecklas under mandatperioden. I den strategiska planen anges några viktiga **fullmäktigemål** som ska fungera som viktiga ingångar/signaler till nämnderna som de ska beakta i samband med sitt målarbete och sedermera i själva genomförandet.

Budgeten är kommunens huvudsakliga verktyg för planering och styrning av verksamheten. I budgeten fastställs hur kommunens samlade resurser ska prioriteras mellan olika nämnder och verksamheter. I budgeten beskrivs också under vilka förutsättningar den kommunala verksamheten ska bedrivas och vilka konsekvenser detta får för verksamheten, dvs. prestationer, resultat och effekter. Utgångspunkten för budgeten är de fullmäktigemål som redovisas i den strategiska planen.

Nämnderna skall upprätta egna **Nämndplaner** och däri ange **nämndmål** som skall vara kopplade till fullmäktiges mål. I nämndplanen redovisas i förekommande fall nämndens internbudget. På förvaltnings- och verksamhetsnivå upprättas **verksamhetsplaner** och **enhetsplaner**. Omfattningen av dessa anpassas till verksamhetens omfattning.

Balanserade styrkort

Budgeten, nämndplaner, verksamhetsplaner och enhetsplaner liksom uppföljning av dessa upprättas som *balanserade styrkort* utifrån fyra olika perspektiv:

Invånare och brukare

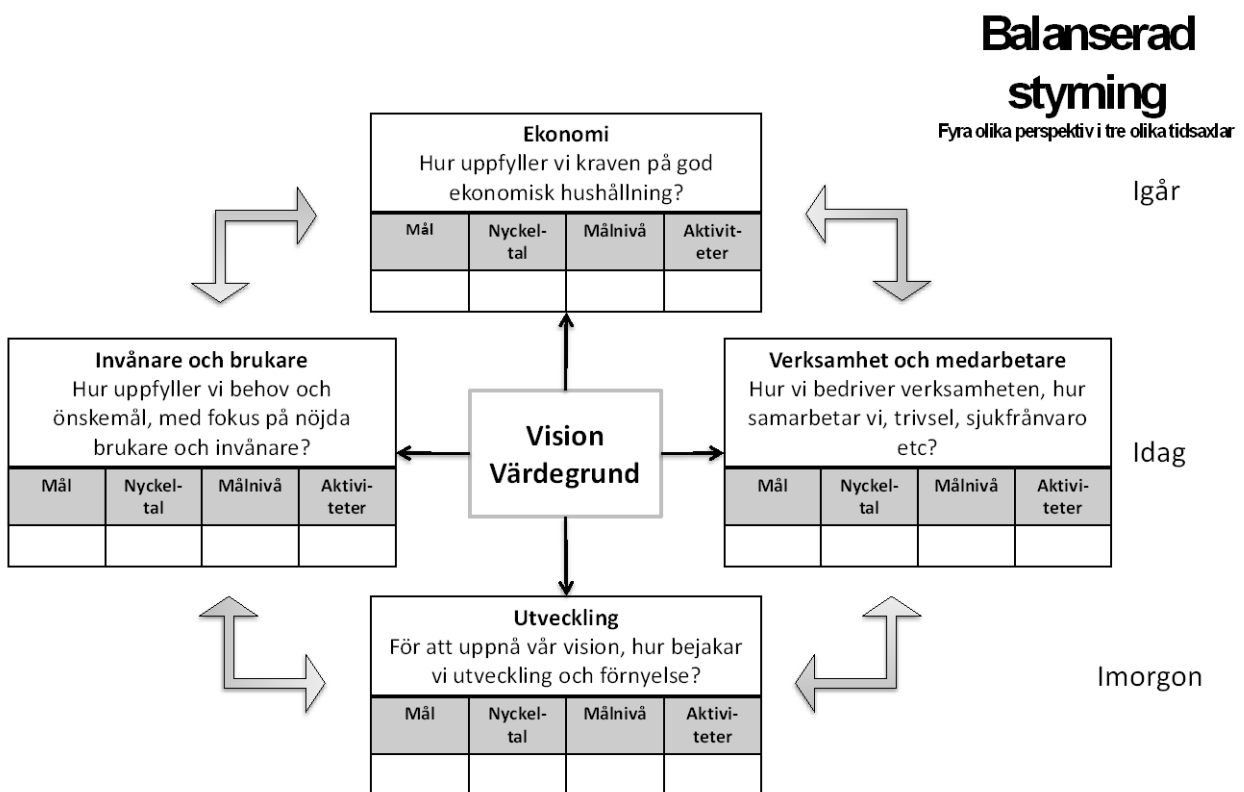
Ekonomi

Verksamhet och medarbetare

Utveckling

De fyra perspektiven genomsyrar sedan alla nämnders sätt att arbeta med mål, mätning av måloppfyllelse och planerade aktiviteter för att nå målen. För varje mål fastställs nyckeltal eller indikatorer som används för att mäta grad av måloppfyllelse. I verksamhets- och enhetsplaner uttrycks vilken målnivå på nyckeltalen man vill nå kommande år samt vilka aktiviteter som man avser att genomföra för att nå satta mål.

Exempel på balanserat styrkort redovisas nedan.

Roller och ansvar

Rollfördelning mellan politik och förvaltning

Politikernas främsta uppgift är att ange och besluta om värdegrund, vision, mål och prioriteringar för verksamheten samt fördela resurser, medan förvaltningsorganisationen ska verkställa politikernas beslut samt följa upp och återrapportera till politiken.

Politiken:

- Mål och inriktning för verksamheten (vad)
- Resurser för genomförandet
- Granska och utvärdera

Förvaltningen:

- Måluppfyllelse (hur)
- Följa upp och återrapportera

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ansvarar ytterst för styrningen av den kommunala verksamheten. Kommunfullmäktige fastställer kommunens långsiktiga verksamhetsinriktning med iakttagande av lagar, övergripande mål och tillgängliga resurser.

Kommunfullmäktige styr med hjälp av reglementen och övergripande beslut och ställer därigenom krav på och ger befogenheter till nämnder och kommunala bolag.

Kommunfullmäktige utövar styrning framför allt med stöd av kommunstyrelsen och genom fastställande av

- Vision för Vimmerby
- Värdegrund
- Strategisk plan
- Övriga planer och program
- Budget med mål och riktlinjer som leder till god ekonomisk hushållning.
- Bolagsordningar och ägardirektiv till de kommunala bolagen
- Administrativa styrdokument.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders och kommunala bolags verksamhet i enlighet med 6 kap 1 § KL.

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planeringen och uppföljningen av hela den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen skall föreslå och utvärdera finansiella och övergripande mål för den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsen skall i enlighet med ny bestämmelse i kommunallagen som gäller från 1 januari 2013 årligen bedöma kommunala helägda bolags verksamheter i förhållande till det

kommunala ändamål som fullmäktige har fastställt. Vidare skall kommunstyrelsen också bedöma de kommunala bolagens verksamheter i förhållande till de kommunala befogenheterna, t ex allmänkompetens, lokaliseringsprincipen mm. Kommunstyrelsens förstärkta uppsiktsplikt över de kommunala bolagen kommer att leda fram till redovisning av uppsiktsplikten. Denna redovisning bör överlämnas till kommunfullmäktige i samband med att styrelsen överlämnar årsredovisningen. Kommunstyrelsen har att bevaka kraven och lämna förslag till åtgärder till kommunfullmäktige om bolagens verksamheter ej uppfyller kraven.

Kommunstyrelsen ansvarar bl.a. för

- samordning av det kommunala budgetarbetet
- plan för budgetuppföljning
- plan för utvärdering av strategisk plan samt vissa idéprogram
- att planerna är kända av nämnderna i den utsträckning som krävs för att nämnderna ska kunna rapportera data på efterfrågat sätt till kommunstyrelsen
- att utvärdering enligt plan genomförs och rapporteras till kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen avgör när ett ärende skall tas upp till behandling i kommunfullmäktige med undantag för de tidsfrister som finns i lag eller författning. Enligt 5 kap 28 § KL har kommunstyrelsen också det yttersta ansvaret för att det finns ett beslutsunderlag i varje ärende.

Nämnder

Varje nämnd formulerar och beslutar om mål inom sitt verksamhetsuppdrag. När nämnderna formulerar sina nämndmål ska detta göras inom ramen för av kommunfullmäktige anvisade ekonomiska ramar och angivna mål och riktlinjer som leder till god ekonomisk hushållning, fastställd strategisk plan samt med beaktande av planer och program fastställda av kommunfullmäktige.

Nämndmålen ska vara mätbara, uppföljningsbara samt tydliga och enkla så att de är möjliga att föra ut till kommunens anställda, brukare, m.fl. Utöver målen ska även redovisas förväntad resursåtgång, prestationer, resultat och effekter samt vad som gäller för uppföljning av respektive mål.

Nämnderna bekräftar genom årsbudgeten sitt åtagande gentemot kommunfullmäktige. Det sker genom att nämnderna inom den angivna ekonomiska ramen åtar sig att uppfylla de kommunövergripande mål som berör verksamheten samtidigt som man på ett övergripande sätt beskriver hur man kommer att arbeta för att uppnå dessa mål.

Nämnderna ansvarar också för att

- utvärderingsplan upprättas i enlighet med kommunstyrelsens anvisningar
- nämndmålen följs upp och utfallet rapporteras i enlighet med fastställd utvärderingsplan
- mätning och redovisning av resultat och effekter av genomförd verksamhet görs i överensstämmelse med de krav som olika statliga myndigheter har
- kostnads- och kvalitetsjämförelser görs med andra organisationer.

Kommunala bolag

De kommunala bolagen bedriver självständigt sin verksamhet inom ramen för gällande lagstiftning, bolagsordning och kommunens ägardirektiv. Bolagen ska bereda kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning till frågor i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller som annars är av större vikt innan bolaget fattar beslut. Det kan t.ex. avse större strategiska investeringar eller åtgärder som innebär en ny inriktning för bolaget eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde.

Bolagen redovisar resultat och prognoser till kommunens delårs- och årsbokslut. Bolagens redovisning ingår också i kommunens sammanställda årsredovisning. Bolagsstyrelser skall i årsredovisningen rapportera hur verksamheten bedrivits i förhållande till bolagsordning och ägardirektiv.

Planer, program och policies

För vissa områden utformas planer och program som förklarar, fördjupar och beskriver åtgärder mm för att förverkliga kommungemensamma insatser som redovisas i strategisk plan. Planer, program och policies fastställs av kommunfullmäktige.

Innan nämnder kan verkställa konkreta åtgärder som innefattas i planer och program måste åtgärdsförslagen ha inarbetats och prioriterats i budgetarbetet. Dessförinnan ska nödvändiga samråd ha skett och kostnadsanalyser ha tagits fram.

I vissa frågor upprättas även idédokument som omfattar mer än kommunens verksamhet. Här åsyftas t.ex. samverkan med andra samt attitydpåverkan och opinionsbildning utanför den kommunala organisationen.

Dessa idédokument kan inte fastställas av kommunen eftersom de gäller för fler parter. Kommunfullmäktige kan dock godkänna idédokument som underlag för kommunens fortsatta planering. Idédokument skall följas av särskilt kommunalt handlingsprogram eller åtgärdsplan som fastställs av berörd nämnd, kommunstyrelsen eller fullmäktige.

Uppföljning

Samtliga nämnder och bolag skall löpande följa upp verksamhet, resultat och ekonomi. I samband med kommunens delårsrapporter ska uppföljningarna sammanställas till en samlad rapport och delges kommunstyrelsen. Av rapporten ska framgå prestationer, resultat och effekter av den bedrivna verksamheten samt prognoser, analyser och kommentarer. Åtgärdsplaner ska redovisas för att rätta till eventuella avvikelser.

Slutlig uppföljning av årets verksamhet görs efter årets slut i kommunens årsredovisning.

VIMMERBY KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen
598 81 VIMMERBY
www.vimmerby.se